

Verlag Expertmeeting 'Regionaal Mobiliteitscentrum Onderwijs'

Provinciehuis Assen, 25 november 2013

Inleiding

Op maandag 25 november 2013 heeft de Expertmeeting Mobiliteit Onderwijs plaatsgevonden in het Provinciehuis in Assen. De expertmeeting was een initiatief van de stuurgroep Onderwijs en Krimp. Zij hadden voor deze middag wethouders Onderwijs en bestuurders in het PO, VO, MBO en voorschoolse voorzieningen uitgenodigd om te praten over werkgelegenheid in het onderwijs. Ook waren CNV onderwijs, het Vervangings- en Participatiefonds, het UWV en Stenden PABO aanwezig. Eric van Oosterhout, voorzitter van de stuurgroep Krimp en Onderwijs, trad op als dagvoorzitter.

Aanleiding

Het Drentse basisonderwijs heeft de komende jaren te maken met een dalend aantal leerlingen. Dat zorgt ervoor dat veel schoolbesturen te maken krijgen met boventaligheid. Volgens de prognose van de Stichting Arbeidsmarktplatform PO loopt de benodigde formatie voor alle scholen in Drenthe tussen nu en 2016 terug met honderden arbeidsplaatsen. Een paar jaar later kunnen diezelfde schoolbesturen te maken krijgen met een tekort aan personeel, vanwege de uitstroom van oudere leerkrachten. Dit fenomeen vraagt volgens de stuurgroep Krimp en Onderwijs om een goede analyse en verkenning van de bijbehorende vraagstukken en oplossingen.

Doel

Het doel van de expertmeeting was om te achterhalen in hoeverre er in Drenthe behoefte is aan een gezamenlijke aanpak voor personeelsvraagstukken, zoals een mobiliteitscentrum voor onderwijspersoneel. De Stichting Arbeidsmarktplatform PO heeft op dit moment een subsidieregeling om de vorming van mobiliteitscentra te stimuleren.

Samenvatting presentaties

Krimp en de gevolgen voor personeel.

Roosje van Leer, STAMM

- Verwachte ontwikkeling basisgeneratie basisonderwijs 2011-2020 Drenthe: -13%.
Leerlingtelling 1 oktober jl: dit jaar 1061 leerlingen minder op Drentse basisscholen dan vorig jaar.
- Er is sprake van grote verschillen in tempo en mate van krimp: zowel tussen als binnen gemeenten.
- Personele gevolgen van krimp zijn: o.a. hogere werkdruk door kleinere teams en meer combinatieklassen, niet alle specialismen op elke school aanwezig. Of er boventaligheid ontstaat en of gedwongen ontslagen nodig zijn, hangt af van: o.a. mate en tempo krimp, sluiting/ fusie scholen, leeftijdsopbouw personeel, financiële mogelijkheden.
- Belronde langs Drentse schoolbesturen leert: sommige verwachten boventaligheid, andere niet. Sommige verwachten op langere termijn grote uitstroom waardoor mogelijk zelfs tekort aan personeel ontstaat, andere niet.
- St. Arbeidsmarktplatform verwacht voor Drenthe als geheel komende jaren wat boventaligheid, daarna weer ruimte voor nieuw personeel. Gaat niet om grote aantallen; kennelijk heffen tekorten en overschotten elkaar op. Illustreert belang samenwerking!
- Opgave voor de regio is:
  - Gedwongen ontslagen zo veel mogelijk voorkomen door herplaatsing personeel bij andere besturen en/of in andere sectoren
  - Aandacht evenwichtige leeftijdsopbouw onderwijs personeel

- Jonge leerkrachten die geen baan kunnen krijgen, perspectief bieden op ander werk binnen de regio.

Mobiliteitscentrum: voordelen, mogelijkheden en de subsidievoorwaarden

Seth Hielema, Stichting Arbeidsmarktplatform Primair Onderwijs

- Stichting Arbeidsmarktplatform heeft verschillende instrumenten om de arbeidsmarkt soepeler te laten werken. O.a. Door goede informatievoorziening en prognoses voor schoolbesturen: zie www.scenariomodelpo.nl, www.stamos.nl, www.arbeidsmarktplatformpo.nl
- Stichting Arbeidsmarktplatform heeft een subsidieregeling om de vorming van regionale mobiliteitscentra te bevorderen.
- Aanvraag mobiliteitscentrum vraagt co-financiering: subsidie is maximaal 50.000 euro, mits zelfde bedrag aan cofinanciering wordt ingezet door schoolbesturen. Cofinanciering mag in tijd (uren die worden ingezet door schoolbestuurders).
- De 50.000 euro komt in 3 tranches over 3 jaar verspreid: 10.000, 10.000, 20.000. Eerste tranche kan ingezet worden voor haalbaarheidsonderzoek.
- Mobiliteitscentrum kan meerdere vormen hebben: vervangingspool, matching vraag en aanbod, gezamenlijk HRM beleid, doorstroom PO naar VO stimuleren etc.
- Pleidooi voor regionale samenwerking. 'Wij hebben geen probleem'-houding van sommige schoolbesturen omzetten in gezamenlijkheid regio. Schoolbesturen besteden nu veel geld aan payrolling en vertrekpremies; dat geld kan beter besteed worden aan kwaliteit onderwijs.
- PABO aanmeldingen blijven dalen in Nederland; heeft te maken met slecht arbeidsmarktperspectief. Vierslagleren geïntroduceerd bij katholieke Pabo Zwolle: leerkrachten vrijstellen voor behalen masteropleiding, vervanging door jonge leerkracht. Start is gesubsidieerd door St Arbeidsmarktplatform, vervolg mogelijk door ministerie bekostigd.
- Het is nu een goed moment om samen te werken in de regio zodat aanspraak kan worden gemaakt op middelen (internationaal en nationaal) kansen. Bijvoorbeeld middelen uit sectorplannen. Sectorplannen behelst volgende onderwerpen: streven om te komen tot 10 regionale transfercentra in Nederland (minimaal 2500 fte; zou in Drenthe dus 1 centrum voor heel Drenthe moeten zijn), ontwikkeling landelijk instrumentarium en stimulering jong en oud. Ook ruimte voor eigen ideeën uit de regio.

Opmerkingen van deelnemers:

- Mogelijke obstakels voor regionaal mobiliteitscentrum zijn:
  - Verschil werkgelegenheidsbeleid – ontslagbeleid: personeel zal niet overstappen naar ander bestuur als het daardoor bovenaan afvloeiingslijst komt.
  - Rechtspositie openbaar – bijzonder: wat als personeel niet wil overstappen naar ander bestuur?
- Interessant om ook doorstroom naar VO te betrekken? Vincent van Gogh in Assen wil liever niet apart mobiliteitscentrum voor PO en VO

Ervaringen elders: Personeelscluster Oost-Nederland (PON)

Mini Schouten, directeur-bestuurder PON en Marc van Rooden (loopbaanmanager PON)

- PON is vereniging van 30 schoolbesturen, 102 aangesloten scholen, totaal 1377 fte. 7 andere besturen kopen diensten (vervanging / Arbo dienstverlening) in bij PON.
- Bij start is werkgelegenheidsbeleid ingevoerd bij alle aangesloten besturen, in overleg met vakcentrales. LIFO-systematiek afgeschaft; directeuren en GMR bepalen spelregels voor wie wordt aangewezen bij boventaligheid. Stimuleren en faciliteren van mobiliteit.
- PON heeft ook flexpool: is een vervangingspool in het kader van het vervangingsfonds. Eerst alleen voor ziekte, maar wordt nu ook ingezet voor reguliere tijdelijke vacatures.
- Resultaat: afgelopen jaren geen gedwongen ontslagen, ondanks forse krimp. Natuurlijk verloop is ca 3% per jaar; is niet voldoende om nieuwe leerkrachten aan te kunnen stellen. Extra rijksmiddelen (53 euro per ll) zal worden ingezet om 20-30 jonge medewerkers aan te stellen, in pool.
- Samenwerking vraagt van schoolbesturen bereidheid om deel van de autonomie op te geven. Belangrijk is dat rechtspositie bij alle besturen gelijk is: vaste medewerkers krijgen na overstap ook weer een vast contract bijv. Mobiliteit PON: vrijwillige basis, alle vacatures worden gemeld op website, belangstellingsregistratie, vacatures alleen opengesteld voor personeel van besturen die lid zijn PON, inzet loopbaancentrum en stimuleren collega's om in beweging te komen.

- Mobiliteit gaan zien als personeelsinstrument, onderwijs Oost Gelderland start loopbaancentrum
- Belang arbeidsmobiliteit is persoonlijke ontwikkeling, schoolontwikkeling, loopbaan en nieuwe drive.

Gesprek met gedeputeerde Rein Munniksma over rol provincie

- Provincie probeert grip te krijgen op vraag en aanbod onderwijs en arbeidsmarkt.
- Doelstelling is behoud van (werkgelegenheid voor) hoger opgeleiden in de regio
- Positie provincie: stimuleren gesprek door o.a. faciliteren stuurgroep Krimp en Onderwijs onder begeleiding van STAMM, faciliteren 'ronde tafel' voor schoolbesturen die arbeidsmarktvragestuk willen aanpakken
- Schoolbesturen aan zet om initiatieven te ontwikkelen en voorstel te maken

Mobiliteitscentrum Groningen

Wim Moes, schoolbestuurder VCOG

- Proces Groningen ontstaan door energie en doen. Klein initiatief leidt tot aansluiting meer schoolbesturen.
- 7 schoolbesturen in stuurgroep, 15 andere willen initiatief volgen. In stuurgroep: spreiding stad en platteland Groningen, deelname uit krimp- en groeigebieden, verschillende denominaties.
- Werkgelegenheidsbeleid is in Groningen voorwaarde, ook aandacht voor kwaliteit en duurzame inzetbaarheid
- Provincie Groningen financiert aanvullend vlekkenplan: analyse verloop leerlingen, in en uitstroom onderwijspersoneel.
- Fase 1 is haalbaarheidsonderzoek gefinancierd uit mobiliteitssubsidie (gerealiseerd dec 2013). Moet leiden tot plan met fasering en uitwerking vorm mobiliteitscentrum. Daarna go/no go moment.
- Mogelijke fasering:
  - 1. Gezamenlijke invalpool (bundelen inzet P&O-medewerkers schoolbesturen)
  - 2. Matchen vraag en aanbod in mobiliteitscentrum
  - 3. Kwaliteitsslag: bijv. gezamenlijke scholing ikv passend onderwijs

Discussie: is een mobiliteitscentrum voor Drenthe een oplossing?

Er worden verschillende uitdagingen en kansen benoemd:

- Uitgaan van gezamenlijk belang: goed onderwijs in de regio
- Jonge leerkrachten aantrekken is een pre
- Behoeft om werkgeversrol intersectoraal in te steken, aansluiten VO. Er is nu nog weinig doorstroming van PO naar VO
- Meer perspectief op HRM samenwerking
- Samenwerking leidt niet tot meer arbeidsplaatsen, maar kan gedwongen ontslagen wel voorkomen. Het kan werken in het onderwijs ook interessanter maken (meer doorstroommogelijkheden) en de kwaliteit van onderwijspersoneel verhogen (uitwisseling, mobiliteit)
- Vakbonden zijn grote voorstander van samenwerking in de regio, werkgelegenheidsbeleid en kwaliteit. Roept op tot opzoeken van de cao grenzen.
- UWV ziet graag uitstroom naar andere sectoren bijvoorbeeld zorg. Dit loopt nog onvoldoende door.
- De sector onderwijs is te krampachtig met gedwongen ontslag; in VO functioneert 10% procent van personeel onvoldoende. Ook dit vraagt om professionaliteit en motivatie voor meer kwaliteit door dit bespreekbaar te maken binnen organisaties.

Afspraken voor vervolg

De volgende deelnemers hebben zich aangemeld voor een vervolgstap:

- Paul Moltmaker, Plateau openbaar onderwijs Assen
- Ger de Vos, COG Drenthe
- Martijn Mulder, Wolderwijs

- Jan Scholte Alberts, St Talent Westerveld
- Gerardus Hagenus, OPO Borger-Odoorn
- David Bruning, CNV Onderwijs
- Jolanda Post, Stenden Pabo
- Anneke Bosch, provincie Drenthe

STAMM (Roosje van Leer / Marleen Meijer) neemt het initiatief om te komen tot een vervolg afspraak. Inzet is om 12 februari tijdens de studiedag Drentse Onderwijsmonitor de voortgang van de regiegroep aan de orde te stellen.

Bijlagen:

- Presentaties Roosje van Leer, Seth Hielema, PON
- Cijfers St Arbeidsmarktplatform: uitstroom Pabo, raming werkgelegenheid